

НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВА ЦЕННОСТНА СИСТЕМА В СЪВРЕМЕНОТО ГЛОБАЛНО ОБЩЕСТВО

Гл. ас. д-р Митко Димитров, Правно-исторически факултет, Югозападен университет “Неофит Рилски” – Благоевград, имейл: dimitrov_mitko@abv.bg

Резюме: В съвременното глобално общество имаме нужда от нов начин на мислене относно моралната градивност на личността, изхождайки, че човек сам по себе си има морална стойност и човешкият живот има морална цел, а не животинска. Глобализацията има необходимост от формиране на нова ценностна система, основана на старите морални принципи на вяра към Бог и общочовешко достойнство, скромност и съпричастност, относно материалния свят, стремеж към знание и духовност. Понастоящем, можем да направим извода, че Парите са се превърнали в нов Бог и е нарушен Божият закон и първата Божия заповед – да нямам други Богове. В настоящия момент можем да направим един съществен извод относно съвременната политика и икономически взаимоотношения, че икономически модел, насочен единствено и само спрямо печалбите е деструктивен. Съвременните глобални процеси в света на компютърните иновации и технологии, средства за комуникация, свободният начин на общуване, възможността за пътуване, пораждат въпросите относно моралните принципи, заложен в нравствените устои на всяко общество.

Ключови думи: ценностна система, компютърни иновации, пари, Бог и първа Божия заповед, морални принципи.

THE NEED FOR A NEW VALUE SYSTEM IN THE MODERN GLOBAL SOCIETY

Chief Assistant Mitko Dimitrov, PhD, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, E-mail: dimitrov_mitko@abv.bg

Abstract: In the modern global society, we need a new way of thinking about the moral constructibility of the personality, based on the fact that a person in himself has moral value and human life has a moral purpose, not an animal one. Globalization requires the formation of a new value system based on the old moral principles of faith in God and universal human dignity, modesty and empathy, regarding the material world, striving for knowledge and spirituality. At present, we can conclude that Money has become a new God and the law of God and the first commandment of God - to have no other Gods - has been violated. At present, we can make one significant conclusion about modern politics and economic relations, that an economic model focused solely on profits is destructive. Modern global processes in the world of computer innovations and technologies, means of communication, free communication, the possibility of travel, raise questions about the moral principles embedded in the moral foundations of every society.

Keywords: value system, computer innovations, money, God and the first commandment of God, moral principles.

В съвременния живот, изхождайки от теологията и философията, и приемайки божественото право с другите да се отнасяме така, като искаме те да се отнасят към нас, дори когато поведението и действията им не отговарят на този идеал, е необходимо да се формулира и формира модел от ценности, които да откликнат на новите общочовешки нужди на бъдещото глобално общество.

Съвременните глобални процеси в света на компютърните иновации и технологии, средства за комуникация, свободният начин на общуване, възможността за пътуване, пораждаат въпросите относно моралните принципи, заложили в нравствените устои на всяко общество. Според Виктор Юго¹: „Материалният свят се крепи на равновесието. Моралният – върху справедливостта“. Именно нарушеното равновесие в материалния свят и компрометирания баланс на етичните категории на морала, чрез налагането на нови божества – пари, материалните ценности, с които се създава новата свръх потребителска култура, както и широко рекламирани лица от политиката, шоу-бизнеса, културата, на които се придава божествен ореол, променят моралните норми и устои на отделния индивид в глобалното общество.

В своята книга „Живот и политика“, бившия британски премиер Маргарет Тачър посочва редица изводи както за съвременното, така и за бъдещето глобално общество. „Конституциите - според Маргарет Тачър – трябва да се пишат върху сърцата на хората, не само върху хартията“². В свое изказване вицепрезидента на САЩ - Ал Гор³ говори за редица проблеми касаещи нашият общ дом планетата Земя: “Модерните времена доведоха до конфликт между мозъка и тялото в хората, между човека и природата. Създаде се нов вид пристрастеност, цивилизацията се е пристрастила да изконсумира докрай Земята. Ако не намерим начин драстично да променим цивилизацията и начина на мислене за отношенията между хората, между човешкия род и земята, децата ни ще наследят

¹ Виктор Мари Юго е френски поет, писател, драматург, романист, художник и общественик. Определян е за един от най-великите мислители на човечеството. Считан е за един от най-известните и важни френски писатели, дали отражение, както върху литературния, така и върху политическия живот на страната. https://bg.wikipedia.org/wiki/Виктор_Юго.

² Тачър, Маргарет, книга „Живот и политика“, глава 4 “Права на човека“, с. 554.

³ Албърт Арнолд „Ал“ Гор, Младши е американски политик, преподавател, бизнесмен и природозащитник, лауреат на Нобелова награда за мир през 2007 съвместно с Междуправителствения панел за климатични промени. Албърт Гор заема 45-ия вицепрезидентски пост в администрацията на Бил Клинтън от 1993 до 2001 г. Преди това е бил в камарата на представителите и сенатор от щата Тенеси. Ал Гор е номиниран от демократите в кампанията за президент на САЩ в изборите през 2000 г. Гор печели народния вот с около половин милион гласа повече от опонента си от Републиканската партия Джордж Уокър Буш, но според американската конституция губи в Избирателната колегия с 271 на 266 гласа.

пустиня“⁴. Можем да направим един изключително съществен извод и обосновем защо е необходима нова глобална конституция, отразяваща новите потребности на индивида, която да бъде написана на хартия и в сърцата на хората, но и осмислена в съзнанието, за да очертава един нов начин на мислене на всеки човек.

В Библията, Изход, 20 гл. в Божия закон, в Божиите заповеди можем да посочим:

1. Да нямаш други Богове, освен мене.
2. Не си прави кумир, или каквото и да е било подобие на нещо, което е на небето горе, или което е на земята долу, или което е във водата под Земята; да им се кланяш, нито да им служиш....

Понастоящем можем да направим извода, че Парите са се превърнали в нов Бог; лошото отношение както към човека, така и към обществото, е оправдано, щом има финансови успехи и положителни икономически резултати; пазаруването се е превърнало в посещение за развлечение, а не от необходимост, като по този начин се налага потребителското общество и се унищожават културата на пазаруване; съдим за човека по облеклото, автомобила, големината на домът му, а не по качествата му.

В този смисъл може да се посочи един исторически пример. В своята книга „Защо вярвам в Бог“, авторът Симеон Попов⁵ се спира на един момент, в който се прави опит да се премахне вярата и Бог. По време на Великата френска революция материалистическите учения на Холбах⁶ почнали да се осъществяват на дело. Безбожието взело връх. Общинските съветници на Парижкото кметство предложили да се премахне християнството и да се замени с поклонение на Разума. “Природата и Разума – това трябва да са нашите Богове.“ На 10 ноември 1793 г. в църквата Парижката Света Богородица бил учреден тържествен празник на Богинята на Разума. За Богиня на Разума била определена знаменитата тогава актриса Майляр. Облечена в бели дрехи, синя мантия, червен калпак, в триумфална колесница, тя била заведена във френския Конвект, където била приета от председателя в името на френския народ. Водачите на Франция бързали да поднесат на новата Богиня почитанията си. С Бога било свършено. Но не и с историята, която продължила своя закономерен ход. За 90 години Франция била разтърсена от 13

⁴ Al Gore, Earth in the Balance: Forging a New Common Purpose(London: Earthscan) 1992, p.163.

⁵ Попов, Симеон, общественик, духовно лице, писател.

⁶ Пол-Анри Тири, барон Холбах е френски писател, учен и философ-материалист от немски произход. Известен е като последователен материалист и изявен атеист. https://bg.wikipedia.org/wiki/Пол-Анри_Дитрих_Холбах.

революции. Половината от децата в Париж били незаконородени. Повече от 500 хиляди французи намерили смъртта си под гилотината. Десетки хиляди деца били намерени, захвърлени в каналите.

В настоящия момент можем да направим един съществен извод относно съвременната политика и икономически взаимоотношения. Икономически модел насочен единствено и само спрямо печалбите е деструктивен. Понастоящем не откриваме отговорност за бъдещето от страна на съвременните ръководители (умишлено не споменават лидери) на водещите държави. Доналд Тръмп⁷ е далеч от настоящите глобални реалности и е объркан в стремежите си САЩ да бъдат господстваща сила в съвременния глобален свят. Американското общество, символ на протестантски добродетели и дълбока християнска вяра към Бог е дълбоко компрометирано от избора за президент на човек със съмнителни нравствени стойности като икономически морал и финансова принципност, както и общочовешки принципи на нравствени качества. Личността на Владимир Путин⁸ е безкрайно несъвместима с представата за демократичен лидер, а завоевателната агресия спрямо Украйна като суверена държава е пример за лишения от общочовешки морал и дълг държавен ръководител. Китайския съвременен ръководител Си Дзинпин⁹, макар да бъде определян за най-успешния след основателя на Китайската Народна Република - Мао Дзе Дун¹⁰, няма харизмата която един лидер би трябвало да има. Може би всичко това се корени в дълбокото противоречие на едно деспотично антидемократично политическо управление и истинска пазарна икономика основана на свободния търговски обмен. Необходимо е да се посочи, че в обединена Европа¹¹ силното лидерско присъствие отсъства и е трудно забележимо. Принципите на

⁷ Доналд Тръмп е американски бизнесмен и политик. Роден е през 1946 година в Ню Йорк. През ноември 2016 печели президентските избори и става 45-ият президент на САЩ. През 2024г печели отново президентските избори <https://www.dw.com/bg/доналд-тръмп/t-19379029>.

⁸ Владимир Путин е роден през 1952 година в Ленинград. От 1999 година насам е или министър-председател, или президент на Русия. <https://www.dw.com/bg/владимир-путин/t-19378875>.

⁹ Си Дзинпин - От работник на полето, живеещ в землянка, до върховете на китайския елит,който е уверен, че неговата съдба е да ръководи Китайската народна република. <https://www.dw.com/bg/vtoriat-najmogs-sled-mao-si-dzinpin-na-70/a-65923829>.

¹⁰ Мао Дзъдун е китайски революционер, политик и теоретик на комунизма.Той оглавява Китайската комунистическа партия (ККП) през 1943 г., а от нейното основаване през 1949 г. до своята смърт през 1976 г. е начело и на Китайската народна република. Теоретичните приноси на Мао към марксизма и ленинизма и към военната стратегия, както и политиката, провеждана от него, днес са известни с общото наименование маоизъм. https://bg.wikipedia.org/wiki/Мао_Дзъдун.

¹¹ Европейският съюз (съкратено ЕС, Евросъюз) е политически и икономически съюз между 27 европейски държави. Той е резултат от процес на доброволна политическа и икономическа интеграция

неолиберализма¹², върху който се моделират и изграждат моралните принципи на съвременното европейско общество са дълбоко деградирани.

В съвременното глобално общество имаме нужда от нов начин на мислене относно моралната градивност на личността, изхождайки че човек сам по себе си има морална стойност и човешкият живот има морална цел, а не животинска. Глобализацията има необходимост от формиране на нова ценностна система, основана на старите морални принципи на вяра към Бог и общочовешко достойнство, скромност и съпричастност относно материалния свят, стремеж към знание и духовност.

Предизвикателството пред глобализацията, традиционните държави и свързанащите индивиди е да се открие здравия баланс между запазване на чувството за идентичност, общност, нация като символ на самоуважение и принадлежност към дом и род, и тежкия сблъсък с неимоверно бързия и променящ се модел на обществото като икономика, култура и отношения между хората. Бъдещето на глобализацията ще зависи от постигането на този баланс. Това налага извода, че човечеството се нуждае от нова система от ценности, която да търси верни отговори на сложните въпроси за формиране на нов мироглед, нов начин на общуване, нов начин на мислене и възприятие.

Библиография:

1. Попов, Симеон, книга „Защо вярвам в Бога?“, издателство „Нов човек“, София, 2015 г.
2. Тачър, Маргарет, книга „Живот и политика“, глава 4 “Права на човека“, с. 554.
3. Якока, Лий, книга „Къде изчезнаха лидерите?“, издателство „Сиела“, София, 2007 г.

между национални държави в Европа, които делегират упражняването на определени изпълнителни, законодателни и юридически правомощия на наднационални институции. ЕС е самостоятелно юридическо лице, притежаващо правомощия да действа независимо от съставящите го държави в рамките на предоставените му компетенции. Неговият статус е регламентиран в Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Договора за функционирането на Европейския съюз, в сила от 1 декември 2009 г. През 2012 г. на ЕС е присъдена Нобелова награда за мир, за продължаващия над шест десетилетия принос за напредъка на мира и съгласието, демокрацията и правата на човека в Европа. Държавите членки са му предоставили голям кръг от правомощия, включително в областта на външните работи и политиката на сигурност.

https://bg.wikipedia.org/wiki/Европейски_съюз.

¹² Неолиберализмът е политическа философия, която се застъпва за икономическа либерализация, свободна търговия и свободни пазари, приватизация, дерегулация, намаляване на мащаба на държавния сектор, при засилване ролята на частния сектор в съвременното общество. Неолиберализмът е идеология, основана на икономическия либерализъм. Терминът „неолиберализъм“ също така е започнал да има широка употреба в културните изследвания, за да опише социални, културни и политически практики и политики, с се характеризират консуматорския избор, трансексуалното мислене.

<https://bg.wikipedia.org/wiki/Неолиберализъм>.

4. Al Gore, Earth in the Balance: Forging a New Common Purpose (London: Earthscan) 1992, p. 163.
5. Библията, Изход, 20 гл. в Божия закон.

Интернет източници:

6. <https://www.dw.com/bg/владимир-путин/t-19378875>.
7. <https://www.dw.com/bg/доналд-тръмп/t-19379029>.
8. https://bg.wikipedia.org/wiki/Пол-Анри_Дитрих_Холбах.
9. https://bg.wikipedia.org/wiki/Виктор_Юго.
10. <https://www.dw.com/bg/vtoriat-najmogs-sled-mao-si-dzinpin-na-70/a-65923829>.
11. https://bg.wikipedia.org/wiki/Мао_Дзъдун.
12. https://bg.wikipedia.org/wiki/Европейски_съюз.
13. <https://bg.wikipedia.org/wiki/Неолиберализъм>.